

یادداشت

ریسک بازی بارقام
شاخص‌های اقتصادی

مستوره اشراقی
پژوهشگر اقتصادی

● گفت‌وگو از شرایط اقتصادی کنونی و ارائه سیاست‌های راهگشا دراین‌باره آن‌قدر شعاری و کوچه‌بازاری شده است که به‌سختی می‌توان با آن برخورد تخصصی کرد، اما دراین‌میان برخی سؤال‌ها هنوز بی‌جواب مانده‌اند. سیاست‌های اقتصادی ایران مدت‌هاست از سندرم افراطگری رنج می‌برد، سال‌های طولانی درگیر سیاست‌های انبساطی حساب‌نشده و چاپ بی‌ریه و بی‌پشتوانه پول و در نهایت تورم ماریجی فزاینده بودیم به طوری که پول ملی‌مان به پول داغ تبدیل شده بود، رکود زمزم گریبان تولید را گرفته بود و چندرن‌خی‌بودن ارز و نوسانات گاه‌بگاه و برنامه‌ریزی‌شده‌اش محملی بود برای جریان کسری بودجه‌های گزاف و نتیجه‌اش تضعیف پول ملی، کاهش قدرت خرید و فقیرترشدن صاحبان درآمد‌های ثابت بود؛ سیاستی که منجر به ایجاد بی‌ثباتی‌هایی در اقتصاد شد که چنان‌که افتد و داندید، اقتصادمان را به آنجا رساند که از سال‌های ۱۳۹۰ به بعد به تعمیق رکود انجامید. دولت اخیر اما صرف نظر از دستاورد عظیم توفیق در حل مسائل حوزه سیاست خارجی که به‌حق از آن به‌عنوان «یارانه سیاست خارجی به اقتصاد» یاد می‌شود و نمی‌توان نادیده‌اش گرفت، از ابتدا بنای کار را بر کنترل تورم و متوقف‌کردن سیاست‌های انبساطی گذاشت، به نظر می‌رسد همه چیز خوب پیش می‌رود و بالا‌بره بعد سال‌ها وقت آن رسیده که اقتصاد ما هم طعم ثبات و آرامش را بچشد، غافل از اینکه رکود دامنه‌دار سایه‌انداخته بر تولید و صنعت کشور در مرحله‌ای بحرانی‌تر از تورم بود. همه اندیشمندان حوزه اقتصاد به اتفاق اذعان دارند که برای خروج از رکود باید به گونه‌ای تقاضای کل را تحریک کرد؛ اتفاقی که به دلیل تصمیمات ضدتورمی دولت نیفتاد و سال‌به‌سال رکود صنایع مختلف و بخش مسکن را ریشه‌دارتر کرد و به دیگر بخش‌های اقتصاد سرایت داد، تورم اما هم از سوی سیاست‌های کنترلی و هم به دلیل عمق رکود روند کاهشی در پیش گرفت؛ اتفاقی که محصول شرایط موجود و دستاوردی بود که در زمانی که نباید اتفاق افتاد. این‌همه که ذکر شد دو گونه برخورد افراطی با شرایط تورمی در سال‌های مختلف بود که در هیچ یک از موارد نیز نتیجه دلخواه را در پی نداشت، این روزها اما آنچه درآستانه انتخابات می‌شنویم نه‌تنها پاسخ‌گوی چرایی شرایط موجود نیست؛ بلکه نگران‌کننده و تأمل‌برانگیز است. به نظر نگارنده همچنان که در یادداشت‌های قبلی (شرق- ۲۰ بهمن ۱۳۹۵) اشاره شد، موقعیت کنونی حساس و تعیین‌کننده بوده و بازی با ارقام شاخص‌های اقتصادی برای رسیدن به چشم‌انداز مطلوب بیش از آنکه نتیجه‌بخش باشد غیرحرفه‌ای و کلیشه‌ای می‌نماید. به نظر می‌رسد قیمت‌ها از چند سو در حال تقویت‌شدن هستند، تا آرامی‌های منطقه موجبات افزایش قیمت نفت را فراهم کرده که به خودی خود تورم‌زااست و در اولین فرصت بازار مسکن را تحریک می‌کند که اگر انرژی ذخیره‌شده در پنج سال گذشته یکباره تخلیه شود، کنترل آن در عمل غیرممکن می‌شود، روش‌های رفع بحران‌های اخیر بانکی که دیگر گریزن‌ناپذیرند، همگی تورم‌زا هستند و در کنار همه اینها، سیاست‌های انبساطی دولت همچون گسترش اعتبارات بانکی، افزایش سه‌برابری یارانه‌س نیازمندان، افزایش درآمد‌های کارمندان و بازنشستگان و... با اینکه تلاش می‌شود بیشتر رویکرد توزیع درآمدی داشته باشند، همگی فی‌نفسه تورم‌زا هستند و از آنجا که اقتصاد در حال رکود فعلی، تشنه و منتظر این موقعیت است؛ ضریب‌های فزاینده با سرعتی غیرقابل تصور عمل می‌کنند و بیم آن می‌رود سکان کار از دست سیاست‌گذاران اقتصادی رها شود. ایران این روزها سیاست‌گذاری معتدل، مطمئن و ریسک‌پذیر می‌خواهد که بیش از هر چیز به منافع ملی بیندیشد. شاید آنچه برخی از اقتصاددانان از آن به‌عنوان «جای خالی سیاست‌های بلندمدت برای کسب منافع درازمدت ملی» یاد می‌کنند مؤید همین ملاحظات و نگرانی‌ها باشد.

گذر

قانون چک تغییر می‌کند

● ایبرنا: درحالی‌که آخرین اصلاحات مربوط به قانون چک به حدود ۱۴ سال پیش باز می‌گردد، مدیرکل فناوری اطلاعات بانک مرکزی از مایزنی با نمایندگان مجلس شورای اسلامی برای اصلاح مجدد این قانون خبر داد. ناصر حکیمی علت این‌کار را رفع موانع قانونی برای عملیاتی‌کردن چک الکترونیکی و حذف چک کاغذی از مبادلات تجاری ذکر کرد. وی گفت: زیرساخت‌های فنی موردنیاز برای اجرای چک الکترونیکی در نظام بانکی اعم از بانک مرکزی و سایر بانک‌ها آماده است اما باید الزامات قانونی و حقوقی مهیا شود. حکیمی گفت: نمایندگان مجلس شورای اسلامی طری‌را در زمینه صدور چک در دست تهیه دارند و بانک مرکزی نیز پیشنهادهای اصلاحی را برای بحث چک الکترونیکی به آنها ارائه کرده است.

اقتصاد

براساس گزارش ۱۱ماهه بانک مرکزی

کاهش ۲۳ درصدی کسری بودجه دولت

وضعیت بودجه عمومی دولت در ۱۱ ماهه سال ۱۳۹۵ (ارقام به هزار میلیارد ریال/ درصد)						
شرح	عملکرد ۱۱ ماهه			مضوب ۱۱ ماهه ۱۳۹۵	درصد تحقق	سهم و تغییرات
	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵			سهم از کل درصد تغییرات
درآمدها	۵۶۰۰٫۴	۵۰۶۰٫۶	۶۰۰۰٫۸	۷۲۷٫۷	۸۳	۳۳٫۸
	۶۰۰٫۸	۶۵۳٫۴	۸۵۶٫۴	۹۵۵٫۸	۹۰	۴۸٫۲
	۲۰۰٫۶	۲۴۱٫۲	۳۲۱٫۲	۴۹۳٫۰	۶۵	۱۸٫۱
هزینه‌ها	۱۳۷۷٫۸	۱۴۰۱٫۲	۱۷۷۸٫۴	۲۱۷۶٫۵	۸۲	۱۰۰
	۱۲۶۳٫۰	۱۴۵۸٫۴	۱۷۸۵٫۸	۱۹۶۷٫۸	۹۱	۹۰٫۶
	۲۵۳٫۹	۲۱۱٫۷	۱۸۵٫۹	۵۲۹٫۱	۳۵	۹٫۴
کسری بودجه	۱۵۱۶٫۹	۱۶۹۷٫۱	۱۹۷۱٫۷	۲۴۹۶٫۹	۷۹	۱۰۰
	۴۴۶٫۹	۵۹۷٫۴	۶۴۷٫۷	۵۱۹٫۰	-	-
	۳۰۶٫۵	۲۹۴٫۹	۴۱۴٫۹	۱۹۸٫۶	-	-
تراز کل	-۱۴۰۵	-۳۰۲٫۸	-۲۳۲٫۹	-۳۲۰۵	-	-

منبع: بانک مرکزی.
گزیده آمارهای اقتصادی (اعداد تا یک رقم اعشار گرد شده‌اند).

هزینه‌های جاری

هزینه‌های جاری ارقامی مانند جریان خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت، کمک‌های بلاعوض و هزینه‌هایی از این دست را شامل می‌شود. بر اساس گزارش بانک مرکزی، هزینه‌های جاری ۱۱ماهه دولت معادل هزار و ۷۵۸ میلیارد ریال بوده است که نسبت به سال ۱۳۹۴، حدود ۲۰ درصد رشد داشته و ۹۱ درصد رقم مضوب بودجه ۱۱ماهه است.

هزینه‌های عمرانی

هزینه‌های عمرانی مشتمل بر هزینه‌های اجرای پروژه‌های اقتصادی، زیرساختی و توسعه‌ای در سطح کشور است و درواقع ماهیتی توسعه‌ای دارد. در ۱۱ماهه سال ۱۳۹۵، رقم هزینه‌های عمرانی با حدود ۱۲ درصد کاهش به ۱۸۵هزارو ۹۰۰ میلیارد ریال رسید. این رقم تنها ۳۵ درصد رقم بودجه مضوب ۱۱ماهه را تشکیل می‌دهد که نکته چندان مثبتی در کارنامه مالی دولت به شمار نمی‌رود.

کسری بودجه

تعداد و انضباط مالی دولت یکی از شاخص‌های مهم اقتصاد کلان است که به طور مستقیم و غیرمستقیم بر سایر شاخص‌ها اثرگذار است. این شاخص از تفاضل درآمدها و هزینه‌های دولت به دست می‌آید که در صورت مثبت‌بودن، دولت با مازاد بودجه مواجه است و در صورت منفی‌بودن، کسری بودجه وجود دارد.

ادامه در صفحه ۱۷

درخورتوجه به نظر نمی‌رسد. بر اساس گزارش ۱۱ماهه بانک مرکزی، درآمد‌های حاصل از صادرات نفت و گاز در این مدت به ۶۰۰ هزار میلیارد ریال بالغ شد که نسبت به ۱۱ماهه سال ۱۳۹۴، ۱۸٫۶ درصد رشد نشان می‌دهد اما تنها نواسته است ۸۳ درصد بودجه مضوب ۱۱ماهه را محقق کند.

سایر درآمدها

این سرفصل شامل درآمد‌های ناشی از کمک‌های اجتماعی، درآمد‌های حاصل از مالکیت دولت، درآمد‌های حاصل از فروش کالاها و خدمات، درآمد‌های حاصل از جرائم و خسارات و درآمد‌های متفرقه به ریال است. بر اساس گزارش بانک مرکزی، در مجموع ۳۲۱ هزار میلیارد ریال از درآمد‌های دولت را در ۱۱ماهه سال گذشته تشکیل داده است که معادل ۱۸٫۱ درصد از کل درآمد‌های دولت و ۶۵ درصد از بودجه مضوب ۱۱ماهه است.

هزینه‌های دولت

هزینه‌های دولت شامل دو سرفصل کلی هزینه‌های جاری و عمرانی است که در سرفصل‌های جدید بودجه‌نویسی «تملك دارایی‌های سرمایه‌ای» به جای هزینه عمرانی، جایگزین شده است. هزینه‌های دولت در ۱۱ماهه سال گذشته بالغ بر هزارو ۹۷۱ میلیارد ریال برآورد شده است که این رقم نسبت به مدت مشابه سال قبل از آن ۱۶٫۲ درصد رشد نشان می‌دهد و معادل ۷۹ درصد بودجه مضوب ۱۱ماهه است. حدود ۹۱ درصد از این رقم مربوط به هزینه‌های جاری و ۹ درصد مربوط به هزینه‌های عمرانی بوده است.

مدت مشابه سال قبل رشد نشان می‌دهد. با توجه به رقم مضوب بودجه ۱۱ماهه ۱۳۹۵، حدود ۸۲ درصد کل درآمد‌های دولت در این مدت تحقق یافته است. بخش عمده افزایش درآمد‌های دولت (معادل ۴۸۰۲ درصد) به رشد درآمد‌های مالیاتی دولت برمی‌گردد که با ۳۱٫۱ درصد رشد، از ۶۵۳ هزار میلیارد ریال در ۱۱ماهه سال ۱۳۹۴ به ۸۵۶ هزار میلیارد ریال در ۱۱ماهه سال گذشته رسیده است. نکته درخورتوجه دیگر اینکه درآمد‌های مالیاتی نسبت به رقم مضوب بودجه ۱۱ماهه تحقق ۹۰درصدی داشته است که به نسبت سهم قابل‌قبولی محسوب می‌شود.

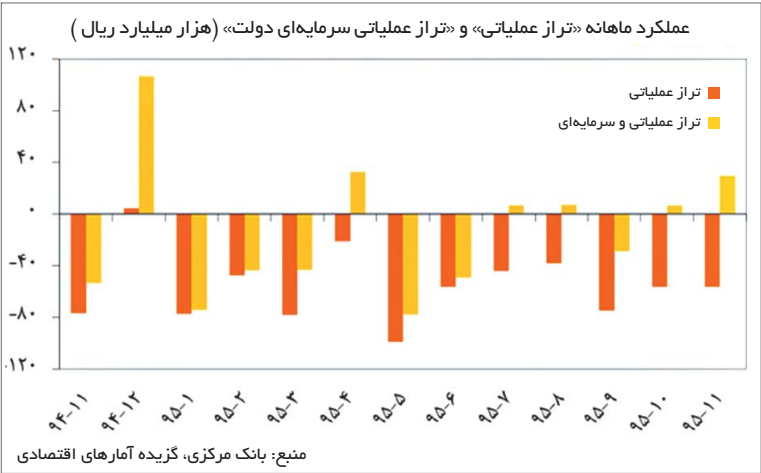
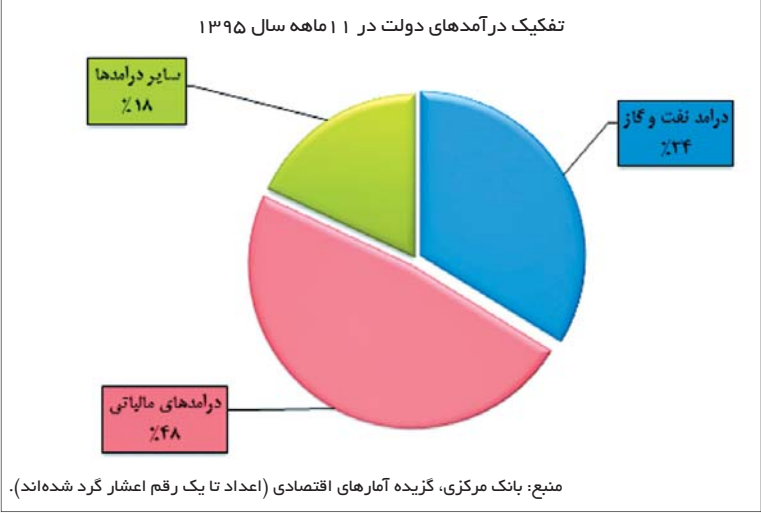
بر اساس گزارش بانک مرکزی، از مجموع کل درآمد‌های مالیاتی، ۴۲۲هزارو ۵۰۰ میلیارد ریال (معادل ۴۹ درصد) مربوط به «مالیات مستقیم» و ۴۳۳هزارو ۹۰۰ میلیارد ریال (معادل ۵۱ درصد) مربوط به «مالیات غیرمستقیم» بوده است. در یک تعریف کلی، مالیات مستقیم از درآمد، دارایی و سایر عواید اشخاص حقیقی یا حقوقی و مالیات غیرمستقیم از مصرف کالاها و خدمات دریافت می‌شود.

سهم پایه‌های عمده مالیاتی

«مالیات اشخاص حقوقی» (مالیات بر شرکت‌ها) که بخشی از مالیات مستقیم است، با ۲۶۷ هزارو ۹۰۰ میلیارد ریال به تنهایی ۳۱ درصد از کل درآمد‌های مالیاتی کشور در مدت مذکور را تأمین کرده است. همچنین «مالیات بر ارزش‌افزوده» (VAT) - که ذیل مالیات غیرمستقیم قرار می‌گیرد- با ۱۸۶هزارو ۵۰۰ میلیارد ریال حدود ۲۲ درصد از کل درآمد‌های مالیاتی را تشکیل می‌دهد.

در چند سال اخیر با توجه به رویکرد دولت در افزایش این پایه مالیاتی، رشد وصولی آن درخورتوجه بوده است. در مجموع، این دو سرفصل ۵۳ درصد از کل وصولی مالیات‌های کشور در ۱۱ماهه سال ۱۳۹۵ را تشکیل داده‌اند. درآمد‌های نفتی در سرفصل‌های جدید بودجه‌نویسی به «واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای» تبدیل شده است زیرا فروش منابع نفت و گاز درواقع فروش و واگذاری ثروت و سرمایه ملی است که باید به سرمایه دیگری تبدیل شود. با اجرایی‌شدن برجام از ابتدای ژانویه ۲۰۱۶ (دی‌ماه ۱۳۹۴)، صادرات نفت ایران و به تبع آن درآمد‌های حاصل از آن به میزان درخورتوجهی افزایش پیدا کرد اما این افزایش بیشتر در سال ۱۳۹۴ نمود یافت؛ زیرا دولت بخشی از درآمد‌های نفتی سال ۱۳۹۵ را زودتر از موعد در پایان سال ۱۳۹۴ از بانک مرکزی دریافت کرد ولی دلارهای نفتی را در ابتدای سال ۱۳۹۵ به بانک مرکزی پرداخت کرد.

از این رو افزایش درآمد‌های نفتی سال ۱۳۹۵ چندان بر اساس گزارش بانک مرکزی، کل درآمد‌های ۱۱ماهه دولت در سال گذشته بالغ بر هزارو ۷۷۸ میلیارد ریال بوده است که حدود ۲۷ درصد نسبت به

خبر

سودوام نوسازی ۱۲درصد شد

● ایسنا: معاون وزیر راه‌وشهرسازی اعلام کرد: با توجه به مشکلاتی که درخصوص دریافت یارانه نوسازی وجود داشت، در سال جاری از منابع در اختیار بانک مسکن تسهیلات نوسازی و بهسازی با سود ۱۲ درصد پرداخت خواهد شد. محمدسعید ایزدی گفت: درباره دریافت تسهیلات نوسازی و بهسازی مشکلی نداشتیم بلکه بیشتر بحث یارانه سود بود. وی افزود: از آنجا که مصوبه گذشته دولت درباره اعطای تسهیلات نوسازی به مالکان و متقاضیان با مشکلاتی در مورد یارانه روبه‌رو شد، برای سال ۱۳۹۶ مدل جدیدی را پیشنهاد کردیم که خوشبختانه در قانون بودجه هم آمده هزار میلیارد تومان از منابع در اختیار بانک مسکن برای اعطای تسهیلات با سود ۱۲ درصد قرار داده شود. بانک مسکن هم این رقم را به چهار هزار میلیارد تومان افزایش خواهد داد و تسهیلات را در اختیار متقاضیان قرار می‌دهد. با وجود این دیگر منتظر دریافت یارانه سود نخواهیم شد.

روس‌ها خواستار کاهش بیشتر تعرفه‌های گمرکی ایران

● نماینده افتخاری اتاق بازرگانی و صنعت روسیه در ایران به خبرگزاری اسپوتنیک گفت: روابط تجاری ایران و روسیه پس از رشد دوبرابری در سال ۲۰۱۶، امسال افزایش بیشتری پیدا خواهد کرد. الکساندر ماکسیموف، نماینده افتخاری اتاق بازرگانی و صنعت روسیه در ایران به اسپوتنیک گفت: در سال ۲۰۱۶ حجم تجارت میان روسیه و ایران در مقایسه که به مدد رفع موانع تجاری حاصل شد. ارزش تجارت دوجانبه در سال گذشته ۲٫۲ میلیارد دلار بود که بیشتر آن شامل صادرات ماشین‌آلات، تجهیزات، حمل‌ونقل، غذا و فلزات روسی بود. صادرات غذایی ایران به روسیه تنها ۰٫۳ میلیارد دلار از این تجارت را تشکیل داد. صادرات ماشین‌آلات روسیه به ایران در ژانویه هفت درصد و کالاهای فناوری پیشرفته ۲٫۷ درصد در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته افزایش یافت. اتاق بازرگانی و صنعت روسیه مشتاق است همکاری‌های فزاینده ادامه پیدا کند و به این منظور مایل است ایران برای تسهیل بیشتر تجارت دوجانبه اقداماتی شامل تسهیل مقررات گمرکی صورت دهد.

اینترنِت یَک، آسیاتَک

اینترنِت تو نوکن

۱۵۴۴

asiatech.ir

دارای مجوز FCP به شماره ۱۶-۹۴-۱۰۰ از سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی